

Stappen van het grafisch ontwerp- en productieproces

Het spreekt vanzelf dat naarmate opdrachtgever en ontwerper beter op elkaar zijn ingespeeld de samenwerking beter verloopt. Geen opdrachtgever, en geen opdracht is hetzelfde. Er zijn dan ook geen standaardoplossingen. Maar er zijn wel bepaalde stappen die een goed verloop van een project kenmerken. Deze zijn hier in chronologische volgorde beschreven. Al naar gelang de omstandigheden van een opdracht dit vereisen kan de werkwijze worden aangepast. Het stappenplan is geen richtlijn, maar een leidraad.

1 oriëntatie en inventarisatie

Vooraf vindt altijd een inventarisatie plaats. Hierbij gaat het meestal om een gesprek al dan niet op basis van een briefing, waarin de aard en de omvang van het project worden vastgesteld. De informatie uit dit gesprek gebruik ik om een offerte op maat te maken.

Wat wilt u met uw publiciteit bereiken, wat zijn uw concrete en indirecte doelstellingen, wat is de doelgroep, volgens welke planning moet het proces verlopen, een indicatie van het budget kan deel uitmaken van de voorwaarden. Deze, en allerlei andere vragen zijn bepalend voor het resultaat. Op basis van deze globale inventarisatie maak ik een gespecificeerde offerte en desgewenst een planning.

2 offerte

Dit is een begroting van het honorarium voor het ontwerpen, de productievoorbereiding en de productiebegeleiding. Tevens kunnen zo nodig kosten van derden, zoals bijvoorbeeld fotografen of illustratoren, en als dit gewenst is de kosten van het drukken of de productie worden begroot.

In dit stadium is er nog geen ontwerp, en dus ook geen vaste specificaties waarmee de drukker of uitvoerder een goede begroting kan maken. Naarmate het proces vordert kunnen er dingen veranderen. Daarom laat ik voordat de productie begint de drukker of uitvoerder een definitieve offerte maken, zodat u precies weet wat de productiekosten uiteindelijk gaan worden.

Verder kan het gebeuren dat er opeens werkzaamheden nodig zijn die vooraf niet voorzien konden worden, of die in de verkennende besprekingen niet naar voren zijn gekomen. U wordt hiervan natuurlijk steeds op de hoogte gehouden, zodat u gedurende het gehele proces overzicht heeft op de hoogte van het honorarium. De samenstelling van de offerte is gefaseerd volgens dit stappenplan en gebaseerd op de honorariumrichtlijnen van de BNO (Beroepsorganisatie van Nederlandse Ontwerpers). De offerte is net als de oriënterende gesprekken geheel vrijblijvend. Er wordt zonder opdrachtbevestiging geen honorarium in rekening gebracht.

3 overeenkomst

De opdrachtbevestiging markeert het moment waarop er daadwerkelijk sprake is van een opdracht. Deze bevestiging kan formeel worden opgesteld, maar doorgaans voldoet een schriftelijke goedkeuring van de offerte als een vastlegging van de zakelijke overeenkomst. Al naar gelang de omvang van de opdracht kan het zijn dat u ik vraag een deel van het geoffreerde honorarium vooruit te betalen. Tenzij anders wordt overeengekomen maken de leveringsvoorwaarden van de Beroepsorganisatie van Nederlandse Ontwerpers (BNO) deel uit van de overeenkomst.

4 ontwerpen

Voordat ik daadwerkelijk een ontwerp maak is het meestal nodig wat meer informatie te verzamelen. Hiertoe wordt de globale inventarisatie die ik na het oriëntatiegesprek maakte voortgezet. Desgewenst wordt in een overzicht -briefing- de randvoorwaarden van het ontwerp vast vastgelegd, zodat zowel de opdrachtgever als de ontwerper over een eenduidige referentie omtrent het te verrichten werk beschikken. Met deze informatie kan vervolgens de planning worden vastgelegd. Alle aldus verkregen informatie vormt de basis voor het ontwerpproces.

Bij het ontwerpen worden aspecten uit de briefing, indrukken en andere informatie -bijvoorbeeld uit onderzoek- geanalyseerd en vertaald in vormen, kleuren, typografie, fotografie, materiaal. Dit is het ontwerpen zelf, het meest creatieve deel van het ontwerpproces. De resultaten worden middels modellen zichtbaar gemaakt. Deze worden in een of meer presentaties besproken, en getoetst aan de uitgangspunten.

5 presentaties

Tijdens het ontwerpproces ga ik door met het verzamelen van informatie, en hierbij zijn presentaties een belangrijk middel om te controleren of ik op het goede spoor zit. Eerst bespreek ik de ideeën en schetsen, en naarmate het proces vordert concrete ontwerpvoorstellen. Totdat er een model ligt dat het gevolg is van de geformuleerde voorwaarden, de creativiteit van de ontwerper en de dialoog tussen ontwerper en opdrachtgever. Qua vorm en kleur geeft dit model een goede indruk geeft van het te verwachten eindproduct.

Deze werkwijze betekent concreet dat u bij het ontwerpproces betrokken bent, en niet aan het eind opeens geconfronteerd wordt met een of meer definitieve voorstellen waar u uit moet kiezen, maar toezicht heeft op een in toenemende mate verfijnde vorm. Een dialoog als deze kan op verschillende manieren bijdragen aan de kwaliteit van het eindproduct.

Nu kan er met specificaties die uit het model af te leiden zijn een definitieve offerte gemaakt worden voor de productie van het ontwerp. Als het goed is zal deze definitieve offerte niet veel afwijken van de voorlopige. Het ontwerp is immers naar aanleiding van die kennis gemaakt. Als er over het ontwerpvoorstel en over de offerte voor de productie overeenstemming is bereikt wordt het ontwerp vertaald naar een voor de gekozen productietechnieken geschikte vorm.

6 productievoorbereiding

Tot dit punt kan ik nog werken met bijvoorbeeld een voorlopige tekst, maar voor het voorbereiden van de definitieve vorm van het ontwerp, het drukwerk is definitieve informatie nodig, bijvoorbeeld in de vorm van tekst, maar ook fotografie, illustraties of andere gegevens. Deze kunnen afkomstig zijn van derden, zoals bijvoorbeeld een tekstschrijver. Maar het is ook heel gebruikelijk dat informatie nodig is van u of uw medewerkers. Daarom is het belangrijk om de plannings zo op elkaar af te stemmen dat alle benodigde gegevens in dit stadium beschikbaar zijn.

7 correcties

Het eindresultaat van de productievoorbereiding wordt ter goedkeuring voorgelegd. Met deze proef kan worden gecontroleerd of alle informatie correct is weergegeven. Het gaat hier om de controle van de inhoud; het ontwerp, de vormgeving is immers al goedgekeurd. Het uitvoeren van correcties is standaard bij het honorarium van de ontwerper ingecalculeerd. Hierbij gaat het natuurlijk wel om correcties op de definitieve informatie. Bijvoorbeeld een opnieuw geschreven tekst verwerken brengt wel extra kosten met zich mee. Als alle beeld, taal, typ en tekstfouten

zijn verwijderd, en de proef accoord is bevonden kan het materiaal in de vorm van bijvoorbeeld opnamemodellen, digitale opmaak en instructies naar het productiebedrijf.

Het is van belang om te weten dat correcties na dit punt extra kosten met zich meebrengen. Zodra de vorm is vastgelegd is het lastig deze nog te veranderen. Daarom is het belangrijk aandacht aan het goedkeuren van de proeven te besteden.

8 proeven

Voordat er definitief tot productie wordt overgegaan wordt middels de proeven, afdrukken van de definitieve drukvorm, door de ontwerper -en vaak ook door de opdrachtgever- beoordeeld of alle instructies correct door het productiebedrijf zijn uitgevoerd, en of het uiteindelijke resultaat aan de verwachtingen zal voldoen. Als gemachtigde kan de ontwerper de proeven goedkeuren. Daarna begint de productie.

9 productiebegeleiding

Ook in het productieproces blijf ik een rol spelen. Ik controleer de kwaliteit van het drukwerk vaak tot op de pers. Zo bent u ervan verzekerd dat het uiteindelijke resultaat overeenkomt met het goedgekeurde ontwerpvoorstel. Met onze vakken-nis kan ik bovendien een bijdrage leveren aan het oplossen van eventuele problemen tijdens de productie.

Met betrekking tot het productiebedrijf en de opdrachtgever heb ik meestal een adviserende rol. De opdrachtgever geeft in principe zelf opdracht aan het productiebedrijf, waarbij de ontwerper als gemachtigde optreedt. Een voordeel hiervan is dat u financieel rechtstreeks zaken doet met de productiebedrijven en dus opslagen en tussenpercentages van onze kant vermijdt. U bent zo een van een goed prijsniveau verzekerd, terwijl u wel over creativiteit en vakkennis kunt beschikken. Het kan ook zijn dat u er de voorkeur aan geeft één aanspreekpunt te hebben, dan kan ik ook de financiële afwikkeling van de productie verzorgen. 10 aflevering Het productiebedrijf levert het eindprodukt op het gewenste adres of adressen af.

11 evaluatie

Na afloop controleer ik of alles naar wens is verlopen, en wat daar eventueel aan zou kunnen worden verbeterd. Dit kan met name bij zich herhalende projecten kostenbesparend werken.

12 betaling

Op de factuur ziet u het geoffreerde honorarium terug, en wanneer hier sprake van was de kosten van extra werkzaamheden. Bovendien is het mogelijk dat u de kosten van derden, zoals fotografen, tekstschrijvers of illustratoren aantreft. Daarnaast krijgt u -als Hellend Vlak het drukwerk niet heeft voorgefinancierd- een aparte factuur van het productiebedrijf.

Samenvatting

- 1 (kennismaking) oriëntatie en inventarisatie, omschrijving project (briefing)
- 2 offerte, voorlopige begroting productie, voorlopige planning
- 3 overeenkomst, goedkeuring offerte, opdrachtbevestiging (betalingsvoorschot)
- 4 ontwerpen, voortzetting inventarisatie, vastlegging eisenpakket, ideeënvorming definitieve planning
- 5 presentaties, ontwerpen, presentaties en besprekingen, aanpassingen tot accoord ontwerp, specificaties voor definitieve begroting van de productie
- 6 productievoorbereiding, aanleveren definitieve gegevens, teksten, definitieve offerte productie
- 7 correcties, tot accoord, wijzigingen na dit punt brengen extra kosten met zich mee
- 8 proeven, laatste controle, fiat voor productie van ontwerper en opdrachtgever
- 9 productiebegeleiding
- 10 aflevering
- 11 evaluatie